

Verdieping: de troonrede

Korte omschrijving werkvorm:

Hoe komt de troonrede tot stand? Wat staat er in de troonrede die koning Willem-Alexander gisteren heeft voorgelezen? In deze werkvorm lezen uw leerlingen tekstdelen uit de troonrede die ze moeten koppelen aan ministers en de bijbehorende ministeries.

Leerdoel:

- Leerlingen leren hoe de tekst van de troonrede tot stand komt.
- Leerlingen leren wat voor plannen er in de troonrede staan.
- Leerlingen kunnen de plannen koppelen aan de verschillende ministeries.

Bronnen:

De troonrede

Duur:

40 minuten

Tip:

Om de opdracht uit te breiden kunt u de leerlingen eerst vragen om de juiste minister aan de juiste functie te verbinden. Gebruik daarvoor de werkvorm *In Beeld* uit de Onderwijskrant Actueel over het Regeerakkoord, van november 2012:

<http://www.prodemos.nl/content/download/6599/32184/version/1/file/InBeeld.pdf>

Handleiding:

- Geef een korte uitleg over Prinsjesdag en de troonrede. Bekijk met de klas eventueel een stukje van de troonrede online, bijvoorbeeld via:
<http://www.nrc.nl/nieuws/2013/09/17/teruglezen-en-kijken-de-eerste-troonrede-van-koning-willem-alexander/>
- Deel de leesteksten met de vragen uit. Laat de leerlingen eerst individueel vraag een tot en met vier beantwoorden. Hiervoor krijgen zij 10 minuten de tijd.
- Daarna laat u de leerlingen in tweetallen vraag vier beantwoorden. U kunt er voor kiezen om de teksten te verdelen over verschillende tweetallen. Ieder tweetal maakt dan bijvoorbeeld de vragen van twee van de tien teksten.
- Na 20 minuten bespreekt u de antwoorden van de vragen klassikaal.
- Ga ten slotte met uw leerlingen in gesprek over de plannen die ze gelezen hebben. Wat vinden zij van de plannen?

Leesteksten en vragen

In de troonrede staan de plannen van het kabinet voor het komende jaar. De koning leest de troonrede wel voor, maar hij is niet degene die de tekst heeft geschreven. Dat doen de ministers. Eigenlijk is de troonrede een verzameling van allemaal kleine stukjes tekst: elke minister wil graag iets zeggen over zijn of haar nieuwe plannen. Al die stukjes worden aan elkaar geplakt tot één lange tekst. Vaak is die tekst daardoor nogal saai. Het is meer een boodschappenlijstje dan een verhaal.

Hieronder staan stukjes tekst uit de troonrede. Lees de teksten en beantwoord de vragen.

Inleiding

De troonrede begint met een algemene inleiding, die het publiek voorbereidt op de plannen die verderop in de tekst worden genoemd. Hieronder zie je eerst een paar stukjes tekst uit die inleiding.

Leden van de Staten-Generaal,
Sinds vijf jaar kampt Nederland met de economische crisis. De gevolgen worden steeds voelbaarder. De werkloosheid stijgt, het aantal faillissementen loopt op, huizen worden minder waard, pensioenen staan onder druk en de koopkracht blijft achter.

Vraag 1

- a) Wie zijn de leden van de Staten-Generaal en hoeveel mensen zijn dat bij elkaar?
- b) Wat vind je van de toon van deze eerste regels?
Is die optimistisch of juist somber?
Wat verwacht je voor de rest van de tekst als je dit leest?

Het is onmiskenbaar dat mensen in onze huidige netwerk- en informatiesamenleving mondiger en zelfstandiger zijn dan vroeger. Gecombineerd met de noodzaak om het tekort van de overheid terug te dringen, leidt dit ertoe dat de klassieke verzorgingsstaat langzaam maar zeker verandert in een participatiesamenleving. Van iedereen die dat kan, wordt gevraagd verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of haar eigen leven en omgeving.

Vraag 2

- a. Volgens de tekst verandert de 'verzorgingsstaat' langzaam in een 'participatiesamenleving'. Leg in je eigen woorden uit wat het kabinet daarmee bedoelt.
- b. Het kabinet bestaat uit de VVD- en PvdA-ministers. De VVD is een liberale partij. De PvdA is een sociaaldemocratische partij. Bij welke partij vind je deze tekst het beste passen?

Zonder ingrijpen blijft het overheidstekort te hoog. De regering legt u daarom extra maatregelen voor van in totaal 6 miljard euro. In 2014 zal de regering voor het laatst geen loonbijstelling uitkeren.

Vraag 3

- a. Wat wordt er bedoeld met 'maatregelen' in deze context?

De plannen

Hieronder zie je delen uit de troonrede waarin de plannen van de regering worden uitgelegd. Aan deze fragmenten kun je goed zien dat de ministers allemaal een eigen tekst mochten inleveren.

Vraag 4

- a. Lees de teksten en pak het werkblad met de ministers erbij. Welke minister hoort bij welke tekst? Vul onder elke tekst de naam van de minister en zijn of haar ministerie in.

1.

Daarnaast introduceert de regering maatregelen die de economie en de werkgelegenheid op korte termijn stimuleren. Zo krijgen mensen de gelegenheid ontslagvergoedingen die in een aparte bv zijn ondergebracht, versneld te laten uitbetalen tegen een voordelig belastingtarief. De vrijstelling van de schenkingsbelasting wordt verruimd, waardoor jongere generaties makkelijker kunnen investeren in de eigen woning. Om de toegang tot kredieten te vergroten, maakt de regering in 2013 125 miljoen euro vrij. Daarmee kan het midden- en kleinbedrijf investeren in nieuwe activiteiten. Ondernemers hebben daarnaast de mogelijkheid om investeringen versneld fiscaal af te schrijven. De regering zal - samen met pensioenfondsen, verzekeraars en banken - een Nederlandse investeringsinstelling oprichten. Het doel van deze instelling is grote beleggers te koppelen aan geschikte investeringsprojecten op terreinen als zorg, energie, schoolgebouwen en infrastructuur, om zo de economie te stimuleren.

Ministerie:

Naam van de minister:

2.

Het Onderwijsakkoord beoogt 3000 extra banen te creëren om jonge leraren aan het werk te helpen of te houden. Het Techniekpact zorgt voor een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en bestrijdt het tekort aan technisch geschoolde vakmensen.

Ministerie:

Naam van de minister:

3.

De Omgevingswet vereenvoudigt en versnelt ruimtelijke procedures, zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit van de leefomgeving.

Ministerie:

Naam van de minister:

4.

In deze tijd willen mensen hun eigen keuzes maken, hun eigen leven inrichten en voor elkaar kunnen zorgen. Het past in die ontwikkeling zorg en sociale voorzieningen dicht bij mensen en in samenhang te organiseren. Om dit te bereiken, decentraliseert de regering overheidstaken

op drie gebieden.

Ten eerste heeft de regering u onlangs een voorstel gedaan voor een nieuw stelsel van jeugdzorg met ingang van 2015. Kinderen moeten veilig opgroeien en hun talenten kunnen ontwikkelen, om later naar vermogen te participeren in de samenleving. Het nieuwe stelsel brengt de jeugdzorg via de gemeenten dicht bij het kind. Juist gemeenten zijn in staat om op basis van de specifieke situatie van het kind dat hulp nodig heeft, maatwerk te leveren in samenspraak met andere domeinen, zoals wonen, onderwijs, veiligheid en sport.

Ten tweede komt de regering in het komende parlementaire jaar met een voorstel om de langdurige zorg grondig te hervormen. Dat is nodig omdat de uitgaven daarvoor explosief blijven stijgen. Die bedragen nu al 2200 euro per Nederlander per jaar. Lichtere vormen van langdurige zorg worden straks uitgevoerd door gemeenten, die beter kunnen beoordelen of een traplift of taxivergoeding noodzakelijk is. Vergoeding van huishoudelijke hulp blijft beschikbaar voor mensen die deze hulp echt nodig hebben en niet zelf kunnen betalen. Medische zorg zoals verpleging valt straks onder de reguliere zorgverzekering.

Ten derde gaan gemeenten samen met sociale partners werkbedrijven oprichten om mensen in de bijstand of met een arbeidsbeperking te helpen bij het vinden van een baan. Werkgevers en overheid stellen zich samen garant voor 125.000 extra banen in 2026. Als blijkt dat dit aantal niet wordt gehaald, worden bedrijven alsnog verplicht een percentage van hun personeel te rekruteren uit mensen met een arbeidsbeperking. Het wetsvoorstel daartoe ontvangt u dit najaar.

Ministerie:

Naam van de minister:

5.

In aansluiting hierop worden ook de Werkloosheidswet en het ontslagrecht gemoderniseerd. De WW krijgt een meer activerend karakter. Sociale partners nemen het voortouw bij begeleiding van werk naar werk, bijvoorbeeld via scholing. De regering beperkt het publiek gefinancierde deel van de WW tot 24 maanden. Sociale partners nemen de verantwoordelijkheid voor een privaat gefinancierd deel van de WW. Dat legt een extra prikkel bij werkgevers en werknemers om te investeren in de kwaliteit van mensen. Werknemers die ontslagen dreigen te worden, ontvangen een scholingsbudget. Flexwerkers krijgen meer zekerheid en meer bescherming. Het ontslagrecht wordt eerlijker en eenvoudiger door één ontslagroute voor te schrijven voor alle werknemers.

Ministerie:

Naam van de minister:

6.

Op het gebied van de woningmarkt nam de regering eerder al besluiten, zoals het verplicht annuïtair aflossen bij nieuwe hypotheekrenten als voorwaarde voor de aftrek van hypotheekrente. Met ingang van 2014 wil de regering de maximale aftrek voor de eigen woning geleidelijk terugbrengen naar 38 procent. Dit zal gebeuren in 28 jaarlijkse stappen van een half procent. De opbrengst van deze maatregel komt ten goede aan mensen met een middeninkomen via een verlenging van de derde belastingschijf. Om de huurmarkt te hervormen, kiest de regering voor inkomensafhankelijke huurverhogingen. De extra inkomsten hiervan worden bij de woningcorporaties afgeroomd door middel van een verhuurdersheffing.

Ministerie:**Naam van de minister:****7.**

Onze open economie heeft ons veel gebracht, maar maakt ons land ook extra kwetsbaar in tijden van internationale crisis en stagnatie. Samenwerking met andere landen, en zeker met die om ons heen, is in het belang van Nederland. De laatste jaren is gebleken hoe de ontwikkelingen in de Europese Unie van betekenis zijn voor de economische, sociale en politieke toekomst van ons land. Nederland moet daarom in de Europese Unie een actieve rol spelen.

Een stevig fundament onder de euro is cruciaal. Daarom maakt de regering zich sterk voor de totstandkoming van een bankenunie. Houdbare tekorten en versterking van de economische structuur blijven de aandacht vragen. Kansen om de concurrentiekracht en het groeivermogen van de lidstaten te versterken, liggen op de Europese interne markt. Die kent op sommige terreinen nog te veel belemmeringen. Daarnaast kan de handel met landen buiten de Europese Unie een impuls krijgen door vrijhandelsakkoorden te sluiten met onder meer de Verenigde Staten en Japan. Een speerpunt voor de regering is de discussie over het takenpakket van de Europese Unie. Een aantal zaken kunnen lidstaten beter zelf regelen, zoals belastingen, sociale zekerheid, pensioenen, zorg en onderwijs. De regering zal hierin het voortouw nemen en het gesprek hierover aangaan met de andere lidstaten.

Ook buiten de Europese Unie heeft Nederland een lange traditie van internationale samenwerking. Dat werd onlangs nog zichtbaar tijdens de viering van honderd jaar Vredespaleis. Volgend jaar is ons land gastheer van de Nuclear Security Summit, waar leiders vanuit de hele wereld afspraken zullen maken om nucleair terrorisme tegen te gaan.

Ministerie:**Naam van de minister:****8.**

Het recente geweld en de humanitaire nood situatie in Syrië onderstrepen de noodzaak van een internationale rechtsorde met een sterke nadruk op het humanitaire recht. Onveiligheid en instabiliteit in kwetsbare regio's beïnvloeden onze vrijheid, veiligheid en welvaart. Dit vraagt om een krijgsmacht die op zijn taken berekend is en die in Nederland en het buitenland kan opereren om de belangen van ons land veilig te stellen. In de nota 'In het belang van Nederland' geeft de regering concreet aan hoe die krijgsmacht eruit ziet en welke

aanpassingen daarvoor noodzakelijk zijn. Over de hele wereld zijn Nederlandse mannen en vrouwen actief om de internationale rechtsorde te beschermen. Zij verdienen onze grote dank en waardering voor hun moeilijke werk.

Ministerie:

Naam van de minister:

9.

Met de 'nieuwe agenda voor hulp, handel en investeringen' geeft de regering vorm en inhoud aan de doelstelling om klassieke vormen van ontwikkelingshulp te verbinden met versterking van handelsrelaties. Het is een combinatie die wederzijds voordeel biedt. Zo heeft het Nederlandse bedrijfsleven veel expertise in waterbeheer. Hiermee helpen we landen in alle delen van de wereld hun waterproblemen op te lossen.

Ministerie:

Naam van de minister:

10.

De staatsrechtelijke relatie tussen Nederland en de Caribische delen van het Koninkrijk is in 2010 veranderd. Sindsdien is er steeds meer aandacht voor samenwerking op economisch terrein. Dat is profijtelijk voor alle partijen. Het draagt ook bij aan de noodzakelijke financiële zelfstandigheid en stabiliteit van de Caribische eilanden, die ik binnenkort samen met Koningin Máxima alle zes zal bezoeken.

Ministerie:

Naam van de minister:

Vraag 5

De ministeries van Mark Rutte (Algemene Zaken) en Jeroen Dijsselbloem (Financiën) hebben niet zo duidelijk een eigen stukje in de troonrede staan. Er is nog één ander ministerie waarvan geen plannen in de troonrede staan. Welk ministerie is dat?

Vraag 6

Welke ministeries hebben de langste stukken tekst gekregen?

Werkblad: de ministers

	<p>Mark Rutte</p> <p>Minister van Algemene Zaken (AZ) (en minister-president)</p>		<p>Jeroen Dijsselbloem</p> <p>Minister van Financiën</p>
	<p>Frans Timmermans</p> <p>Minister van Buitenlandse Zaken (BuZa)</p>		<p>Jeanine Hennis-Plasschaert</p> <p>Minister van Defensie</p>
	<p>Lilianne Ploumen</p> <p>Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (valt onder BuZa)</p>		<p>Melanie Schultz van Haegen-Maas Geesteranus</p> <p>Minister van Infrastructuur en Milieu (I&M)</p>
	<p>Ivo Opstelten</p> <p>Minister van Veiligheid en Justitie (V&J)</p>		<p>Henk Kamp</p> <p>Minister van Economische Zaken (EZ)</p>
	<p>Ronald Plasterk</p> <p>Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)</p>		<p>Lodewijk Asscher</p> <p>Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)</p>
	<p>Stef Blok</p> <p>Minister voor Wonen en Rijksdienst (valt onder BZK)</p>		<p>Edith Schippers</p> <p>Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)</p>
	<p>Jet Bussemaker</p> <p>Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)</p>		

Antwoordmodel

Vraag 1

- a. Wie zijn de leden van de Staten-Generaal en hoeveel mensen zijn dat bij elkaar?

De leden van de Staten-Generaal zijn de Eerste en Tweede Kamerleden bij elkaar. Dat zijn er dus $75 + 150 = 225$.

- b. Wat vind je van de toon van deze eerste regels? Is die optimistisch of juist somber? Wat verwacht je voor de rest van de tekst als je dit leest?

Het gaat over crisis en werkloosheid, de toon is dus vooral somber. De tekst begint hiermee om het publiek te laten begrijpen dat het noodzakelijk is om te bezuinigen.

Vraag 2

- a. Volgens de tekst verandert de 'verzorgingsstaat' langzaam in een 'participatiesamenleving'. Leg in je eigen woorden uit wat ze daarmee bedoelen.

Een 'verzorgingsstaat' is een land waarin burgers kunnen rekenen op hulp van de overheid als ze ziek worden of andere problemen hebben. Dat is sociaal, maar het kost ook geld. Omdat er bezuinigd moet worden, wil de regering dat burgers minder vaak hulp vragen van de overheid. Ze moeten het eerst proberen zelf op te lossen, bijvoorbeeld door vrienden en familie om hulp te vragen. Dan is de overheid er minder geld aan kwijt. 'Participeren' is 'meedoen', en een participatiemaatschappij is dus een land waarin burgers zoveel mogelijk zelf blijven meedoen en zelf oplossingen vinden voor hun problemen.

- b. Het kabinet bestaat uit de VVD- en PvdA-ministers. De VVD is een liberale partij. De PvdA is een sociaaldemocratische partij. Bij welke partij vind je deze tekst het beste passen?

Sociaaldemocraten vinden het belangrijk dat burgers met problemen niet in de steek gelaten worden, maar kunnen rekenen op steun van de overheid. Liberalen vinden het vooral belangrijk dat mensen zoveel mogelijk vrij en zelfstandig hun eigen leven kunnen leiden. De tekst past daarom beter bij de VVD.

Vraag 3

- a. Wat wordt er bedoeld met het woord 'maatregelen' in deze context?

Bezuinigingen

Vraag 4

Welke minister hoort bij welke tekst?

1. *Ministerie van Economische Zaken (EZ)*
Henk Kamp
2. *Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)*
Jet Bussemaker
3. *Ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M)*
Melanie Schultz van Haegen-Maas Geesteranus
4. *Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)*
Edith Schippers
5. *Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)*
Lodewijk Asscher
6. *Minister voor Wonen en Rijksdienst (valt onder BZK)*
Stef Blok
7. *Ministerie van Buitenlandse Zaken (BuZa)*
Frans Timmermans
8. *Ministerie van Defensie*
Jeanine Hennis-Plasschaert
9. *Ministerie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (valt onder BuZa)*
Lilianne Ploumen
10. *Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)*
Ronald Plasterk

Vraag 5

De ministeries van Mark Rutte (Algemene Zaken) en Jeroen Dijsselbloem (Financiën) hebben niet zo duidelijk een eigen stukje in de troonrede staan. Er is nog één ander ministerie waarvan geen plannen in de troonrede staan. Welk ministerie is dat?

Het ministerie van Veiligheid en Justitie (V&J)

Vraag 6

Welke ministeries hebben de langste stukken tekst gekregen?

De tekstjes van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en die van het ministerie van Buitenlandse Zaken (BuZa) zijn vrij lang. Voor SZW is dat niet zo gek, omdat een groot deel van de uitgaven van de regering van dit ministerie zijn. Voor Buitenlandse Zaken is het opvallender.